

Ankara - qədimliyin və müasirliyin harmoniyası

Min illik tarix və 95 illik paytaxt

“ Çoxəsirlik tarixə malik olmasıyla yanaşı, həm də yeni paytaxt şəhəri hesab edilən Ankara, qədimliyin və müasirliyin harmoniyası kimi daim göz oxşayır. Burada son dövrlərin tikinti nailiyyətlərinə, möhtəşəm göydələnlərə tez-tez rast gəlinir, amma qədim Roma dövrünə, orta əsrlərə aid xeyli abidə də var...

Ankara İstanbuldan sonra Türkiyənin ikinci böyük meqopolisidir. Eradan əvvəl II minillikdə ərazidə qədim hett tayfaları öz sivilizasiyalarını qurublar. Sonralar buraya finikiyalılar, lidiyalılar və farslar hakimi olublar. Qalatlar və kelt tayfaları bölgəyə gəldikdən sonra Ankaranı ilk dəfə paytaxt elan ediblər. Şəhər o zamanlar "Ankira" adlanıb ki, mənası "ləvbər" deməkdir. Məkan mütəmadi olaraq romalıların, bizanslıların və səlcuqların, sonralar isə osmanlıların (1402-ci ildən) hakimiyyəti altında olub.

Ankara XIX əsrə kimi Şərqdə bütün karvan yolları üzərində əhəmiyyətli ticarət mərkəzi sayılırdı.

1919-cu ildə Mustafa Kamal Paşanın öndərliyi ilə başlanan Qurtuluş savaşında isə Ankara yenidən ictimai-siyasi proseslərin qaynar nöqtəsinə çevrildi. 1920-ci ilin 23 aprelində burada Türkiyə Böyük Millət Məclisi işə başladı və I Dünya savaşını uduzaraq türk xalqını ağır duruma salmış, ölkəni faktiki olaraq işğalçılara təslim etmiş Osmanlı imperatorluğu hakimiyyətinə (İstanbul) alternativ hökumət quruldu. Şəhərin müharibə zamanı əhəmiyyətli rolu və strateji mövqeyi nəzərə alınaraq 1923-cü il oktyabrın 13-də rəsmən Türkiyə Cümhuriyyətinin paytaxtı elan edildi.

Ankaranın ən əhəmiyyətli nöqtəsində Atatürkün dəfn edilməsi

üçün inşa edilən və 1953-cü ildə tamamlanan ehtişamlı Anıtkabir mavzoleyi yerləşir.

ANKARA QALASI

“ Bizans imperiyası dövründə müdafiə məqsədi ilə tikiləndiyi güman edilən Ankara qalası... Ən qədim məhəllələr tarixi şəhər qalasını əhatə etməkdədir. Qalanın daxilində yerləşən XII əsrə aid Əladdin məscidi hələ Osmanlı dövründən öncə, Səlcuq imperatorluğu sənətkarlığının avəzsiz nümunələrini sərgiləyir.

Hisar qapısı yaxınlığında gözəl şəkildə bərpa edilmiş Bədəstəndəki Anadolu Mədəniyyətləri Muzeyində paleolit, neolit dövrlərinə və Hett, Frikiya, Urartu, Roma sivilizasiyalarına məxsus əsərlər yer almaqdadır. Roma imperiyası dövrünə aid III əsr yadigarı hamamlar, II əsrdən qalma korinf üslubunda inşa edilmiş imperator Avqust məbədi Qalanın ətrafında, Ulus meydanı həndəvərində yerləşir.

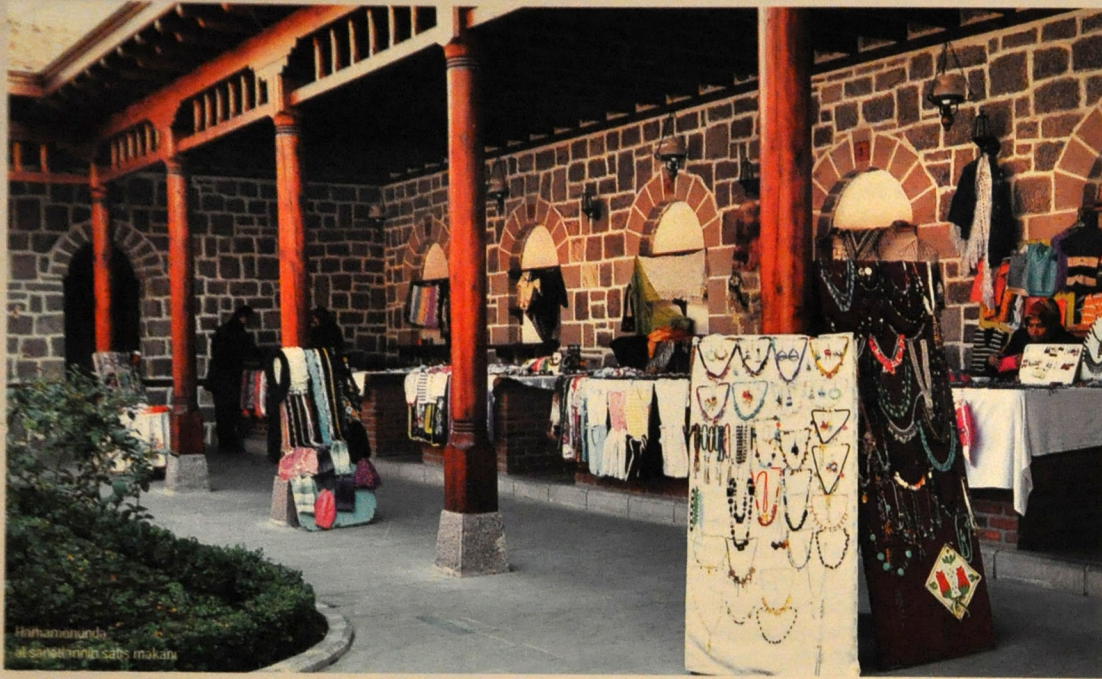
Həmin ərazidə Roma teatri və XV əsrdən qalma Hacı Bayram məscidi və türbəsi də qərar tutub. Səlcuqlar dövrünə aid taxta qapı oymaqlığının şah əsərləri və digər məişət əşyalarının sərgiləndiyi Etnoqrafiya Muzeyi ilə bir sırada yerləşən Rəsm və Heykəllər Muzeyində türk incəsənətindən seçmələr nümayiş etdirilir. Ankarada ən böyük ibadət yeri olan Kocatəpə məscidi 1976-1987-ci illər arasında Osmanlı memarlıq üslubuna uyğun tikilib. Qala hər il müxtəlif festivallara da ev sahibliyi etməkdədir.

HAMAMÖNÜ

Ankaranın səs-küyündən, tıxaclarından, qələbəliyindən uzaqlaşsın, daha sakit məkan arayanlar üçün Hamamönünə (Qədim Ankara) getmək ən gözəl seçimdir. Şəhər sakinləri bu manzarani belə təsvir edirlər: Ankaranın Ankarada olduğunuzu hiss etdirməyən nadir yerlərindən biri. Hamamönü adı Oğuz türklərinin Bayandur boyu bəylərindən Karaça bəyin tikirdiyi cüt hamama (qadın və kişi hamamları) istinadən verilib. İnşası 1440-cı ildə tamamlanan hamam bərpa edilərək bu gün də istifadə olunmaqdadır. Qədim şəhərə giriş müxtəlif turist qruplarının toplaşdığı, mərkəzində böyük saat qülləsi ucaldılan meydanı başlayır. Tarixi saat qülləsinin önündə Türkiyə Cümhuriyyətinin "İstiqlal marşı"nın müəllifi Mehmet Akif Ərsoyuncu heykəli ucalır.

“ Ankaranın Altındağ rayonunda yerləşən Hamamönünün əsas tikililəri və memarlığı XIX əsrə təsadüf edir. Altındağ Bələdiyyəsi spesifik memarlıq üslubuna toxunmadan onu yenidən bərpa edib. Sayı o qədər də çox olmayıb, bəzən bayır divarları asma çiçəklərlə bəzədilmiş antik evlər, unikal əl işləri, bu gün demək olar ki, tarixə qovuşan köhnə radioqəbuledicilər, pəfonlar təklif edilən satış məkanları, zəngin türk mətbəxi və müxtəlif qəhvələrdən dadmaq imkanı verən kafelər qədim şəhərə xüsusi ab-hava bəxş edir. Bir sözlə, bu məkan insan-daxilə XIX əsr Osmanlı şəhəri atmosferi yaradır.

Hamamönü Ankarada mədəni turizmin əsas məkəndir. Tikililərin orijinal gözəlliyini saxlamaq, sakinlərdə keçmişə maraqlı oymaq və eyni zamanda onu turistlər üçün maraqlı məkana çevirməkdən ötrü bərpə işləri xüsusi diqqətlə aparılıb. Hamamönü həm də "Ankara keçmişə olmayan şəhərdir" sindromunu alt-üst edən bir arqumentdir, faktıdır.

UNUDULMAZ RAMAZAN AXŞAMLARI

“Dolanbac küçələrdən birində ruhumuzu oxşayan ney səsinə daha yaxından dinləmək istəyi bizi Altındağ Mədəniyyət və Sənət Mərkəzinə gətirdi. Darvazalı həyatı olan Mərkəz iki mərtəbədən ibarətdir. Qapının üstünə vurulmuş "Neyhanə" elanından ballı olur ki, burada həm də qədim musiqi alətlərində ifa dərsləri verilir.

Türk musiqi sənətçisi Ömər Faruk Kaskinin sözlərinə görə, əsas məqsəd, bu alətlərin unudulmaması və gələcək nəsillərə ötürülməsidir. "Qədim musiqi alətləri olan ud, tanbur, klassik kamança və xüsusilə də ney hazırda nainki türklər, Türkiyədə yaşayan digər xalqların nümayəndələri arasında da maraqlıdır."

Həyatın yuxarı hissəsində açıq havada yerləşən kiçik kinoteatr da diqqətimizdən yayınmır. Öyrənirik ki, Hamamönü özünün ən çox qonaq-qaralı dövrünü yay aylarında və hansı fəslə düşməsindən asılı olmayaraq, Ramazan günlərində yaşayır. İnsanlar taxta oturacaqlarda ayaqları köhnə türk filmlərini və xalq tamaşalarını izləyirlər. Bundan başqa, küçə musiqiləri, keçmiş Osmanlıya xas mədəni tədbirlər,

müxtəlif qəhvəxanalarda təşkil edilən əyləncələr də Hamamönünün ənənələri sırasında yer almaqdadır. Ramazan ayında burada kütləvi iftar proqramları hazırlanır, süfrələr açılır, təsəvvüf musiqisi səslənir, səma rəqsi tamaşaları göstərilir, şeirlər oxunur. Satıcılarla söhbət əsnasında ballı olur ki, məhz həmin müddətdə burada sayar satışla məşğul insanların gəlirləri əvvəlki aylara nisbətən artır. Ramazanın bərkəti ilə Hamamönü Ankaranın cazibə mərkəzinə çevrilir.

TARİXİN YAŞADIĞI YERLƏR

Qeyd etdiyimiz kimi, Hamamönü Ankaranın ən qədim hissəsində yerləşir. Bu baxımdan həmin məkanda XIX əsrdən daha əvvələ mənsub abidələrə rast gəlmək mümkündür. XV əsərə aid Tacəddin məscidi, Karacabəy, Hacı Musa məscidləri bu qəbildəndir. 1783-cü ildə inşa edilən bulaq kompleksi bu gün də istifadə olunmaqdadır.

“Ərazidəki tarixi imarətlərdə - Kamil Paşa, Beynamlizadə, Kabakçı adı ilə məşhur olan evlərdə Osmanlı imperiyasının son paşaları yaşayıblar. Beynamlizadə Hacı Mustafa Əfəndi (1866-1931) iki dəfə Ankara millət vəkili seçilib və ailəsi ilə birlikdə burada ömür sürüb.

Hamamönü məhəlləsinin ən məşhur sakinlərindən biri isə heç şübhəsiz, böyük şair Mehmet Akif Ərsoydur. Onun yaşadığı ev indi muzey kimi fəaliyyət göstərir. Həmin muzeyin yanında İstiqlal və ya Mehmet Akif Ərsoy parkı yerləşir. Geniş sahəli park insanların istirahət məkanına çevrilib. Hamamönünün ziyarəti də bu evdə bitir.

MUZEYLƏR

Bu gün Ankaranın tarixi həm də şəhərdəki muzeylərdə yaşayır. Məsələn, Anadolu Sivilizasiyası Muzeyi iki Osmanlı tikilisindən yaranıb. Tikililərdən biri 1464-1471-ci illərdə Mahmud Paşa tərəfindən inşa edilən bazarıdır. Mahmud Paşa Sultan Mehmetin vəziri olub. Dördbucaqlı evlər 10 günbəzlə örtülüb və tağları olan 102 dükənlə əhatəyə alınıb. İkinci bina Kuruşunlu Xan - Sultan Mehmetin digər vəziri Mehmet Paşa tərəfindən tikilib. Mustafa Kamal Atatürkün təşəbbüsü ilə binalar 1938-ci ildə muzeyə çevrilib. 1968-ci ildən müəssisə Ankara Arxeoloji Muzeyi kimi fəaliyyət göstərir. Anadolu Sivilizasiyası Muzeyi hazırda dünyada xronoloji qaydalara uyğun ən

nadir kolleksiyalar sərgilənir əhəmiyyətli tarix-mədəniyyət ocaqlarından biridir.

1980-ci ildə fəaliyyətə başlayan Rəsm və Heykəltaraşlıq Muzeyində isə XIX əsrin əvvəllərindən həyata vəsiqə alan klassik və müasir türk incəsənət əsərləri yer alıb.

Etnografiya Muzeyinə gəlincə, burada ənənəvi xalq sənətkarlığı nümunələri, türk ustaların əl işləri sərgilənir.

Bələliklə, insan ruhunu sakitləşdirən, hər addımında onda daha çox maraqlı oyadan, qədim Roma, Osmanlı, çağdaş Türkiyə bənzərsizliyini və möhtəşəmliyini yaşadan Ankaranın tarixi məkanlarını zəngin təəssüratlarla tərk edirik. ♦

Mehpara

